ئایا یەلەگ زەردەکان ئومێدی شۆڕشێکی نوێن..! ... سەروەرکەریم

گوڵ لێرەیە لێرە سەمابکە … کارڵ مارکس

لەناوەڕاستی سەدەی نۆزدە ئەوروپا بەدەست پاپاو قەشەو لویس و قەیسەرو مەلیکەکانەوە نوقمی زەلکاوی گەندەڵی نەبوونی هەژاری وبرسێتی لەڕادەبەدەر بووەوە،سەرباری ئەوەی چەندین یاخی بوون و ناڕەزایەتی و شۆڕش ڕووی دابوو ،لەوێنەی شۆڕشی گەورەی فەڕەنسا، بەڵام هەموو ئەوانەی ڕابووردوو نەیانتوانی بوو کۆتایی بەزوڵم و زۆری دەسەڵات داران بهێنن ،بەڵکو زیندانەکان و ڕاوەدوونان زیاتر و زیاتری دەکرد.

ژیان و گوزەرانی خەڵکیش خراپترو خراپ تردە بوو،کۆشک وقەڵای دەسەڵات دارانیش قایمترو پاسەوانیانی دەسەڵاتیش دڕتروهارتردەبوو بەرامبەر خەڵک و مافەکانیان.

خواستی دەسەڵات داران بۆ کەڵەکەکردنی سامان و دەسەڵاتی زیاتر لەسەرژیان و گوزەرانی هاوڵاتیان ڕۆژداوی ڕۆژ زیاتروزیاتر دەبوو .شتێک بوونی نەمابوو بەناوی مافی ئینسان ، بەمانایەکی تر بەنرخترین شت لای دەسەڵات داران ئینسان و ماف و کەرامەتیان بوو . ئەودۆخە خراپە لەڕادەبەدەرە هانی زیاتری هاوڵاتیانی دەدابە یاخی بوون کۆتایی هێنان بەوچەوساندوە بۆ ئەندازەیەی لەسەریانەو ژیانێکی کولەمەرگی دەژیان .

ئەودۆخە ناهەموارە بووهۆکاری هەڵگیرسانی شۆڕشی ١٨٤٨ لەفەڕەنسا،هەرچەند ئامانجەکانی ئەوشۆڕشە کەمتر ڕووخانی دەسەڵاتی لویسەکان بوو درووشمەکانیان داوای ئازادی و یەکسانی وبرایەتی دەکرد،لەکاتێک دا هەرگیزبرایەتی لەنێوان پڕۆلیتاریا وسەرمایەداری دابوونی نی یە.

هەڵگیرسانی شۆڕشی ١٨٤٨چەندین هەنگاو بزووتنەوەی کرێکاری بردە پێشەوە و ئەوروپای ڕووبەڕووی تارمای کۆمۆنیزم کردەوە. بزووتنەوە ناڕەزایەتیەکان فراوانتربوو چین و

توێژەکان،جگەلەکرێکاران پەیوەست بوون بیروباوەڕەی سوسیالستی و خۆئامادەکردن بۆ هەڵگیرسانی شۆڕشی سوسیالستی ،سەرەنجام بەهەوڵ و تێکۆشانی ڕابەرانی بووتنەوەی ماركسیستی ،کەخودی مارکس و ئەنگلس ڕابەرایەتی ئەوبزووتنەوە شۆڕشگێڕانەیەی چینی کرێکاریان دەکرد بەکۆتایی هێنان بە نیزامی چەوسێنەرانی سەرمایەداری ،لەڕێگەی نووسین و ڕوونکردنەوەی ئامانجەکانی شؤڕشی سوسیالستی بووە مامانی لەدایک بوونی کۆمۆنەی پاریس.ئەوشۆڕشەی سەرلەبەری یاساکۆنەکانی هەڵوەشاندنەوە یەکسانی و ئازادی و مافەکانی ژنان و سەرجەم چینەکانی سەپان و کردیە دەستوری کۆمۆنە.

ئەو۷۲ڕۆژەی کۆمۆنارەکان دەسەڵاتیان هەبوو هەموو مەرکەکانی چەوساندنەوەیان لەسەرئینسان کان کۆتایی پێهێناو هەموو دەستوریاساکانی کۆنیان فڕێدایەناو زبڵدانی مێژووەو یاسای ئینسانیان بەبێ جیاوازی سەپاندو کردیانە دەستوری ژیانی کۆمەڵگا. کۆمۆنە تەواوی دنیای سەرمایەدرای هێنایەلەرزەو هەرچی پادشاوقەیسەرولویسەکانی دنیابوو یەکیانگرت بۆ کۆتایی هێنان بەکۆمۆنەو ،توانیان شکست بەیەکەمین دەسەڵاتی کرێکاری بهێنن ،بەلام نەیانتوانی خواست و ئامانجەکانی کڕیکاران و هەژاران شکست پێبهێنن، بەڵکو بزووتنەوەی کرێکاری و سوسیالستی خستبوە سەرشاڕێگای خەباتی چینایەتی و فراوان بوون پەلهاویشتنی بە تەواوی دنیاو دروست کردنی ڕێکخراوحیزبە سوسیالستیەکان و خۆئامادەکردنیان بۆشۆڕی چینایەتی و کۆتایی هێنان بە تەواوی نابەرابەری و چەوساندنەوەکانی نیزامی سەرمایەداری .

دەسەڵاتی سەرمایەداری هەرگیزنەیتوانی ،وەک پێش کۆمۆنە کرێکاران فریوبدات و سەرکوتیان بکات بەڕیفۆرمی نیوەناچڵ،هاتنەمەیدانی کرێکاران ڕۆژداوی ڕۆژ بەروپێش دەچوو،لەبەشیک لەووڵاتانی ئەوروپا دەستکرا بەبەخشینی کەمێک داخوازی بەکرێکاران و ژنان و هەژاران ،ئەوکەمەڕیفۆرمەش نەیتوانی کرێکاران لەشؤڕش خوبکاتەوەو بەدوای نزیک بەپەنجاساڵ شۆڕشی ئۆکتۆبەر لەڕوسیاسەری هەڵداو جارێکی ترولەگەشەیەکی تری ئەوروپا دژی سەرمایەداری و قەیسەرەکان شەقاڵشەقاڵکراو ڕووخێنرا.

شۆڕشی ئۆکتۆبەرکاریگەری لەسەرتەواوی دنیای سەرمایەداری داناو،لەبەرپێشگرتن بە ڕوودانی شۆڕش لەووڵاتانی تری ئەوروپا دەستیان دایە ڕیفۆرم دابین کردنی لایەنی کەمی داخوازیەکانی کرێکاران و ژنان و هەژاران .

گەرچی شۆڕشی ئۆکتۆبەر بەهۆی هێرشی بەردەوامی نیزامی سەرمایەداری و دەسەڵاتە سەرمایەدارەکانی ئەوروپاوە نەیتوانی تەواوی ئامانجەکانی بپێکێت و کۆمەڵگای سوسیالستی بنیادبنێت، کۆتایی تەواوەتی بە نیزامی کاری بەکرێ بهێنێت، لەگەڵ ئەوەی هەموو یاساکۆنەکانی هەڵوەشاندەوە، بەڵام نەیتوانی سوسیالیزم بنیاد بنێت، بە ناچاری لە بەشێک لە خواستەکان پاشەکشەی کردوو سەرمایەداری دەوڵەتی ژێرناوی سوسیالیزمی دامەزراند.
دیارنەماوەتە مێژووی شۆڕشەکان و کەموکوڕی و سەرکەوتن و شکستەکانی بگێڕمەوە لەم نووسینەدا، بەقەدەرئەوەی بیرهێنانەوەیەکی کورتی کاریگەری مارکیسزم لەسەرکەی ڕاپەڕین و شۆڕشەکانی ئەوروپا بەتایبەت دوای بڵاوبوونەوەی مانیفێست، لەلایەن مارکس و ئەنگلس ساڵی ١٨٤٧، هەتادەگات بە شۆڕشی خوێندکارانی ١٩٦٨ لە فەڕەنساو بڵاوبوونەوەی ئەوشۆڕشە بە تەواوی دنیا، کە ئەویش هەرلەژێرکاریگەری بیری سوسیالستی دابوو.

گاریگەری فکری مارکسی، لەسەرکەی شۆڕش و ڕاپەڕینەکانی ئەوروپا ئەوڕاستیەی سەلماندووە، کە هیچ شۆڕشێک بەبێ بوون و بەژداری کردنی کرێکاران ئەنجامێکی نابێت، ئەوەی فەڕەنسای بەزیندووی هێشتوەتەوەو لە تەواوی وڵاتانی ئەورپای جیاکردوەتەوەو بەزیندووی هێشتویەتەوە بوونی بززتنەوەی کرێکاری بەهێزو بەردەوام لە هەوڵدایە بەکۆتایی هێنان بە نیزامی چەوسێنەرانی سەرمایەداری.
بەدرێژایی زیاتر لەسەدەیەک فەڕەنسا بێ شۆڕش و ڕاپەڕین نەبوو، هەرماوەی چەندساڵێک بزووتنەی کریکاری و هەژارەکان دێنەوە ناوشەقامەکان و دەیانەوێت کۆتایی بە نەهامەتی و نادادپەروەریەکانیان بهێنن.

نوێترین هاتنەوە شەقامی فەڕەنسیەکان یەلەگ زەردەکانن، کە ئێستا هەڵگری دروشم گەلێکی جۆراوجۆرن، لە پێناو باشکردنی ژیان و کۆتایی هێنان بە سیاسەتی سەرمایەداری و لیبرالیزم، بەناوی سیاسەتی سک هەڵگوشین، لەسەر حسابی گیان و ژیانی کرێکاران و هەژاران .داخوازی کەمکردنەوەی باجی سەرسوتەمەنی و بەرزکردنەوەی مووچەو دابەزاندنی ساڵی خانەنیشینی و پارێزگاری کردن لەمافی پەنابەران ودابین کردنی شوێنی نیشتەجێ بوون بەهەموان و دابین کردنی سوشیال بەهەموان، بەشێکن لەداخوازیەکانی یەلەگ زەردەکان.

ئەم هاتنە مەیدانی کرێکاران و پەیوەست بوونی خوێنکاران و جوتیاران زەنگێکی نوێیە بۆ گەڕانەوە و بووژاندنەوەی کۆمۆنە، یان ئەمیش بەدەردی کۆمۆنە دەچێت و بەمایەکی تریش شەقام بەدەنگ دەبێت

.ڕووداوەکانی ڕۆژانی داهاتوو بڕیار دەدەن شۆڕشی یەلەگ زەردەکان بەرەو رێکخستنی هۆشیارانە دەبات ئامانجەکانیان دەگۆڕن بۆکۆتایی هێنان بەدەسەڵاتی سەرمایەدرای فەڕەنسی یان ، بۆماوەیەکی کاتی پاشەکشەدەکەن .

هۆڵەندا